

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet samt till lagar om ändring av 47 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen och lagen om laddare

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet samt till lagar om ändring av 47 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen och lagen om laddare (RP 200/2024 rd): Ärendet har remitterats till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Anne Vänskä, social- och hälsovårdsministeriet
- arbetsmiljö- och jämställdhetsexpert Anne Mironen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- jämställdhets- och arbetsmiljöchef Lotta Savinko, Akava ry
- expert Anne Salomaa, Finlands näringsliv rf
- expert Albert Mäkelä, Företagarna i Finland rf
- arbetsmarknadsjurist Minna Salli, Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT
- verkställande direktör Timo Koskinen, Arbetarskyddscentralen rf
- kommunikations- och hållbarhetsdirektör Mikko Kuivalainen, Arbetarskyddscentralen rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- inrikesministeriet, Gränsbevakningsväsendet
- försvarsministeriet
- dataombudsmannens byrå
- Försvarsmakten
- Regionförvaltningsverket i Södra Finland, ansvarsområdet för arbetarskydd
- Olycksfallsförsäkringscentralen
- STTK rf.

Betänkande AjUB 2/2025 rd

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet samt att lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen och lagen om laddare ändras. Samtidigt föreslås det att lagen om personregister för arbetarskyddet upphävs.

Propositionens huvudsakliga syfte är en översyn av lagstiftningen. Därtill är syftet med den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet att främja arbetarskyddet.

I nuläget sköts registrering och utlämnande av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet av social- och hälsovårdsministeriet. Eftersom ministeriet inte är den instans som är bäst ägnad att fungera som personuppgiftsansvarig ska uppgiften enligt den föreslagna nya lagen överföras till Arbetarskyddscentralen, som är en förening för arbetsmarknadens centralorganisationer.

Det centrala innehållet i den föreslagna nya lagen är arbetsgivarens skyldighet att anmäla uppgifter om samarbetspersonerna inom arbetarskyddet på arbetsplatsen till Arbetarskyddscentralens register samt utlämnandet av dessa uppgifter för sådana ändamål som främjar arbetarskyddet. Skyldigheten ska enligt förslaget dock inte gälla bland annat arbetsgivare som har små arbetsplatser, men också dessa ska ges möjlighet att frivilligt göra en anmälan.

Det föreslås också att begränsningarna av tillämpningsområdet för lagen om laddare ändras. Från lagens tillämpningsområde stryks enligt förslaget bland annat tjänsteuppdrag inom Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet. I bestämmelsen om sökande av ändring i lagen om laddare föreslås ändringar på grund av revideringar i den allmänna lagstiftningen. Dessutom föreslås vissa lagtekniska ändringar i lagen om laddare.

Lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet och lagen om ändring av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen avses träda i kraft den 2 april 2026. Lagen om ändring av lagen om laddare avses träda i kraft den 1 september 2025.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

I propositionen föreslås det att registreringen och utlämnandet av uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet överförs från social- och hälsovårdsministeriet till Arbetarskyddscentralen. Det föreslås närmare bestämmelser om anmälan och utlämnande av uppgifter än i nuläget. Dessutom föreslås det ändringar i lagen om laddare.

Betänkande AjUB 2/2025 rd

Det huvudsakliga syftet med propositionen är att se över lagstiftningen. Dessutom är syftet med den föreslagna lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet att främja arbetarskyddet.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen utan ändringar.

Arbetsgivarens skyldighet att anmäla uppgifter

I 4 § i den föreslagna nya lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet föreskrivs det om arbetsgivarens skyldighet att anmäla uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet på arbetsplatsen. För att arbetsgivaren ska ha skyldighet att anmäla uppgifter förutsätts det enligt propositionen bland annat att en arbetarskyddsfullmäktig har valts på arbetsplatsen, att arbetsgivaren låter personalen utföra arbete på arbetsplatsen under mer än 50 kalenderdagar och att personalen på arbetsplatsen består av minst tio personer. Om inte alla dessa villkor är uppfyllda, har arbetsgivaren inte anmälningsskyldighet i fråga om arbetsplatsen.

Vid arbetslivs- och jämställdhetsutskottets sakkunnigutfrågning har det framförts avvikande meningar om förslaget att begränsa anmälningsskyldigheten utifrån kalenderdagar och antalet anställda. Aktörer som representerar arbetstagarna ställer sig inte bakom en begränsning av skyldigheten utifrån antalet anställda eller tiden för utförande av arbete, medan aktörer som representerar arbetsgivarna i sin tur anser att begränsningen är motiverad.

Den gällande lagen avgränsar inte arbetsgivarens anmälningsskyldighet utifrån hur många dagar den låter personalen utföra arbete på arbetsplatsen eller hur många personer som hör till personalen på arbetsplatsen i fråga. Enligt propositionen har den gällande lagen dock tillämpats så att uppgifter om arbetsplatser med färre än tio anställda inte har anmälts till registret.

Utfrågade sakkunniga har påpekat att i nuläget har endast ungefär tre procent av de cirka 230 000 arbetsgivare som har färre än tio anställda anmält uppgifter till registret. Enligt en bedömning som framfördes av sakkunniga ökar Arbetarskyddscentralens administrativa arbete avsevärt om anmälningsskyldigheten inte begränsas utifrån antalet anställda på arbetsplatsen. I propositionen (s. 56) beskrivs det närmare hur förslaget påverkar arbetsbördan vid Arbetarskyddscentralen.

Enligt propositionen är syftet med förutsättningarna för anmälningsskyldigheten att minska den administrativa bördan för såväl arbetsgivarna som Arbetarskyddscentralen. Det föreslås inga tilläggsresurser för Arbetarskyddscentralen. Avsikten är dessutom att avgränsningen utifrån antalet kalenderdagar ska förhindra att uppgifter om samarbetspersoner inom arbetarskyddet som snabbt blir inaktuella förs in i registret.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser att de föreslagna begränsningarna av anmälningsskyldigheten är motiverade av de orsaker som framförts i propositionen och vid utskottets sakkunnigutfrågning. Utskottet anser det vara viktigt att omfattningen av anmälningsskyldigheten och Arbetarskyddscentralens resurser är rätt dimensionerade i förhållande till varandra.

Betänkande AjUB 2/2025 rd

Sakkunniga har också påpekat vissa behov av att förtydliga anmälningsskyldigheten. Enligt sakkunnigyttrandena är det inte helt klart hur villkoret att arbetsgivaren låter personal utföra arbete på arbetsplatsen under mer än 50 kalenderdagar räknas. Vidare anses det oklart vilka personer som räknas tillhöra personalen på arbetsplatsen.

Tillämpningen av bestämmelsen som gäller 50 kalenderdagar beskrivs i propositionen (s. 64—65). Det väsentliga är hur arbetsgivaren i praktiken har definierat respektive arbetsplats, det vill säga en helhet som är ändamålsenlig med tanke på samarbetet inom arbetarskyddet. Social- och hälsovårdsministeriet konstaterar i sitt yttrande till utskottet att arbetsgivaren i allmänhet redan på förhand när den upprättar en ny arbetsplats vet om den kommer att ha personal att utföra arbete på arbetsplatsen i mer än 50 kalenderdagar, det vill säga om kravet på anmälningsskyldighet uppfylls eller inte. Enligt det föreslagna 9 § 1 mom. ska de uppgifter som avses i 4 § 3 mom. anmälas till Arbetarskyddscentralens register över samarbetspersoner inom arbetarskyddet när mandattiden för arbetarskyddssamarbetet börjar. I ministeriets yttrande påpekas det att bestämmelsen i fråga kan medföra att uppgifterna registreras med fördröjning, om arbetsplatsen har upprättats men mandattiden för arbetarskyddssamarbetet kan inledas först senare. Enligt ministeriet är avsikten att göra Arbetarskyddscentralen och arbetarskyddsmyndigheten förtrogna med innehållet i den nya lagen. På så sätt kan informationen också göras tillgänglig för alla i ett allmänt datanät.

I propositionen beskrivs i anslutning till beräkningen av de 50 kalenderdagarna även vem som anses tillhöra arbetsplatsens personal (RP, s. 64). Med personer som hör till arbetsplatsens personal avses enligt propositionen personer i arbets- och tjänsteförhållande och i därmed jämförbart offentligrättsligt anställningsförhållande. Det hänvisas också till motiveringen till lagens tillämpningsområde. Enligt social- och hälsovårdsministeriets yttrande ska man i den personal som avses i propositionen inte räkna med företagare eller hyrda arbetstagare.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser att förutsättningarna för anmälningsskyldigheten i viss mån är svårtolkade och att motiveringarna till dem tillsammans med hänvisningarna till andra bestämmelser i samma lag är oklara. Utskottet betonar därför vikten av tydliga motiveringar för att bestämmelserna ska kunna tillämpas korrekt och för att minska den administrativa bördan. Utskottet anser det vara nödvändigt att ministeriets introduktionsmaterial läggs ut i ett allmänt datanät så att det är tillgängligt för alla som tillämpar lagen. Materialet ska stödja målet att alla anmälningsskyldiga anmäler uppgifterna till registret.

Frivillig anmälan av uppgifter

Den nya lagen om registrering av samarbetspersoner inom arbetarskyddet innehåller också bestämmelser om frivillig anmälan av uppgifter (5—8 §). Enligt de föreslagna bestämmelserna är det möjligt att till registret anmäla uppgifter från andra arbetsplatser och även om andra samarbetspersoner inom arbetarskyddet än de som omfattas av anmälningsskyldigheten.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet understryker vikten av arbetarskydd och att sprida information om det. Utskottet välkomnar den i propositionen valda lösningen genom vilken anmälningsskyldigheten begränsas i syfte att minska den administrativa bördan, samtidigt som arbetsgivarna ges möjlighet att anmäla uppgifter om alla arbetsplatser.

Betänkande AjUB 2/2025 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1—3 i proposition RP 200/2024 rd utan ändringar.

Helsingfors 21.3.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Saara-Sofia Sirén saml
vice ordförande Lauri Lyly sd
medlem Miko Bergbom saf
medlem Jessi Jokelainen vänst
medlem Tuomas Kettunen cent
medlem Mikko Lundén saf
medlem Niina Malm sd
medlem Anders Norrback sv
medlem Olga Oinas-Panuma cent
medlem Jorma Piisinen saf
medlem Mikko Polvinen saf
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Tere Sammallahhti saml
medlem Timo Suhonen sd
medlem Henrik Vuornos saml
ersättare Terhi Koulumies saml.

Sekreterare var

utskottsråd Meri Pensamo.